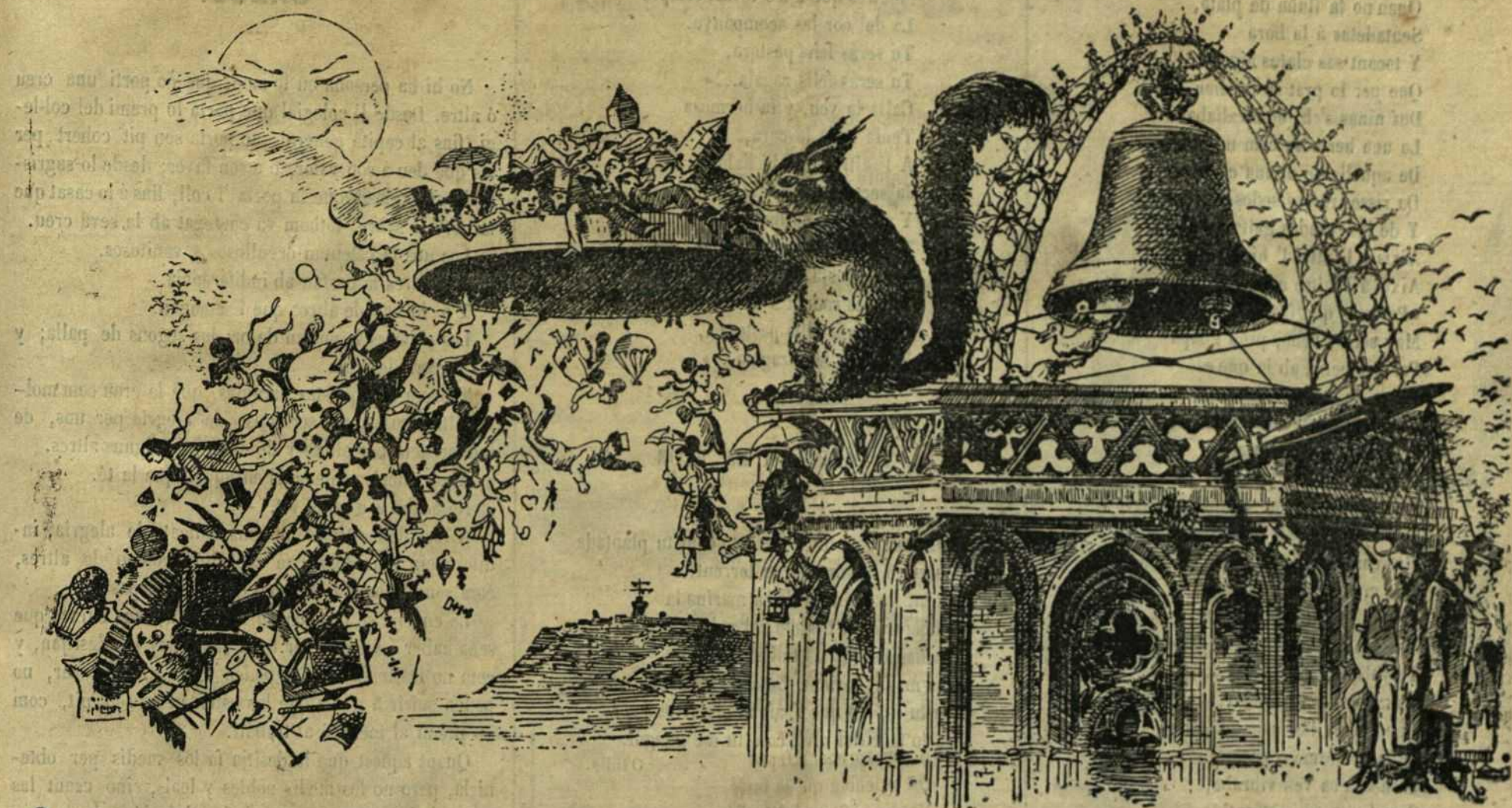

2 quartos lo número.

2 quartos lo número.

SUSCRIPCIÓ.

1 mes.	2 rs.
2 mesos..	3 rs. 50 cts.
3 mesos..	4 rs. 50 cts.

ADMINISTRACIÓ.

Carrer del Pi, núm. 5.

LO ESQUIROL.

PUNTS DE VENDA.

Llibreria de Manero, Pla del Teatre.
Centre de obras literarias de Catalunya, plassa de S. Jaume, y en lo kiosco de devant del Liceo.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

Carrer del Pi, núm. 5.

Semmanari literari, crítich y festiu.

Distreurer y judicar—se proposa LO ESQUIROL,—pren *pinyons*, *pinyas* no 'n vol—ni haberseles de *espinyar*.

En los aparadors de la botiga de quincalla, que té lo senyor Fornelio en los quatre cantons del Call, hi ha unas capsetas que contenen 'uns aparatos molt boniquets, pero de mes utilitat encara, que boniquesa. Lo rótul que 'ls acompanya diu «arreos de pescar.» Los recomanem á las *pollitas*.

Dia de gloria fôu per lo incomparable trágich senyor Ernest Rossi, lo dijous passat, ab motiu de son benefici. Lo públich ansiós de donar un just tribut al príncep de nostres poetas, Calderon,—á qui estava dedicada la funció,—al par que á son inspirat intérprete, acudí sol·licit al teatro del Prado Catalan.

Al final de «La vida es sueño,» lo escenari quedá encatífat de flors, entre las quals ressaltaban las cintas de una bonica corona de llorer, mentres s' escapaban en mitj de los frenetichs picaments de mans, espantadas palometas que esbaradas volaban per totas parts; pero quant ab més entussiasme ressonaren espontáneos y justos aplausos, va ser despues de recitat lo sonet del senyor Hartzenbusch, dedicat á la memoria de Calderon, y que tant magistralment digué lo senyor Rossi, á pesar de la commoció natural que sentia en aquells moments, á la vista de un públich que aixís sabia comprendre son mérit, á la vista de un públich que de tal manera l' hi donaba las probas de son apreci.

Barcelona guardará un recort de aqueix dia, en que vegé tant ben retratada la colossal figura de Colon en

lo moment de veurer un mon desconegut, pero que ell en son pensament havia vist; aixis com creyem que lo senyor Rossi conservarà igualment en sa memoria tant gloriosa fetxa.

En los cotxes de segona classe del ferro-carril de Sarriá, aquest ivern hi havia cortinetas; ara han desaparegut. ¿Si será que lo sol incomoda al ivern y fa servey al istiu? Aixó es saber aprofitar las cosas!

Ademès en lo tal ferro-carril acostuman á fèr billets d' *ida y vuelta* cada dia de feyna, y esceptúan los demés. ¡Luego dirán que no se observan los dias de festa!

L' altre diumenge varem anar á veurer la funció de tarde de lo teatro de Varietats, diem mal, las funcions varen ser dugas. O sino ¿digan vostés qué es més comedia, veurer «La estrella de oro» hont hi surten trajes, armas, perrucas, etc., de tòts tèmps y edats, ó bè veurer á fora en un petit clos, que s' hi han fet, en confusa barreija, comparsas, l' un groch, l' altre vermell, un sense casco y escabellat, l' altre ab un de ficat fins al clatell, una primera part á mitj vestir, bailarinas ab traje de ball y cos de anar pel carrer, etc., apilotats, fumant, rient y cridant?

De tòtas dugas nos abstenem de fèr lo judici crítich; sols direm, que de la de dins, lo que més nos agrada, van ser uns ninots, que volgient afigurar fantasmas,

semblaban soldats de aquets de á dos quartos l' auca; y de la de fora, lo gran duch, no sè quin, (encara que hi vagin, no ho sabrán), que bebia ab porró.

Avisem á los banyistas, que segons hem vist en algun diari, en las aigues de la platja de San Bertran, hi ha aparegut un peixet, que per falta de such no ha pogut passar de la roqueta. Calculin sa gruixaria, per la fondaria del agua. Me sembla que 'l tal xanguet es capás de empassarse una persona, no dich jo com una píndola, sino com un globulillo homeopátich. Veus aquí un peix que l' hauriam pogut aparellar ab aquella serp, que dias atrás varen matar á tiros quatre cassadors, y del ventre de la qual va sortir luego de morta, una vaca que 's havia menjat tant de viu en viu, que encara s' en va tornar al corral per sas propies camas, tan alegre y tan trampada, com si res l' hi hagués passat.

Si en lloch de menjar-se la serp á la vaca, la vaca s' hagués menjat á la serp, podia respondrer als cassadors que la buscaban, *soch á la panxa del bou, que no hi neva ni hi plou.*

LA FONT.

En los cristalls de una font,
Que 's troba en una montanya,
Que lo sol cubreix de purpre,

Quan no la lluna de plata,
Sentadetas á la bora
Y tocant sas claras aigües,
Que per lo prat se perdian,
Dos ninas s' hi enmirallaban.
La una hermosa com un ángel
De aquells de divina cara,
Da rissos rossos sedosos,
Y de las rosadas galdas,
Aixís á l' altre l' hi deya,
Aixís á l' altre explicaba.
«Per més que fassis y vulguis
May serás, nena, prou guapa
Per competir, ab la que es
Reina de aquesta comarca.
Per son talent, sa hermosura,
Per sas riquesas y gracias.
Yo tinch ja mil cavallers
Que m' donan tot quant me agrada,
Que ajenollats als meus peus
Mas caricias ne demanan,
Que me ofereixen palaus,
Vestits, diamants y galas.
Mientras que á tu, ni un pastor
Te vol dir; adios zagala,
Y may has sentit ningú
Que alabés las tevas gracias.»
Callá la hermosa pastora,
Y encara sa veu vibraba,
Quant una veu se sentí,
Sortida del fons de l' aigua.
«Aixuga tos ulls pastora,
Aixuga las tevas llágrimas,
Que per una cosa fútil
No es menester derramarlas;
Tu tens la joya mes rica
Qu' es guarda en estas montanyas,
Tu tens un cor, que val mes
Que la hermosura y la plata;
Perque ¿qué importa l' tenir,
Bonichs ulls y bella cara,
Si un tros de marbre es lo cor
Que dins del pit l' home guarda?
No envegis, pastora hermosa,
No envegis, no, las mundanas
Il·lusions de aquesta, que
Fa molt poch de tu s' burlaba,
Pues que passa la hermosura,
Pero la virtud no passa.
No envegis sas alegrías,
Que á voltas son molt amargas;

FOLLETÍ.

(10)

LA PUBILLETA DE GABA,

NOVELA ORIGINAL.

La mínima era la que facultaba solament per imposar lo ban de cinq sous; fer emparas y embarchs, castigar al que los rompés ab la expressada multa; arrestar per delictes leves, y coneixer de judicis verbals. La jurisdicció civil, á la que se donaba lo nom de ordinaria, era la que facultaba per coneixer de tots los negocis civils, y també de las barallas, disputas y cops dels que no resultés sanch, ni rompement de membre; bans de horts, vinyas y terras fets tant de dia com de nit; castigar als que se valguessen de pesos y midas falsas; posar en pau als que volian renyir, y obligarlos á firmarla; dels cops donats ab bastó, aixada, llansa, pedra etc., mentres no produhissen derrame de sanch, ni rompessen os, ni causassen la mort; de las injurias reals com bofetadas y altres cops de ma, y dels furts mó-dichs mentres no fossen fets á la forsa. A la jurisdicció criminal corresponia lo coneixement y càstich de tots los demés delictes. Al que reunia en sí las dos

Mientras que á las tevas, sempre
La del cor las acompaña.
Tu serás felis pastora,
Tu serás felis zagala...»
Callá la veu, y la hermosa
Tenia roija la cara,
A l' altre se l' hi habian
Jafsecat totas las llágrimas.
Y escoltaba lo murmul
De las cristallinas aigües,
Que de esta manera deyan
Mientras rodant s' allunyaban:
«Tu serás felis pastora...
Tu serás felis zagala...»

L' ANIMA Á LA FLOR.

¡Oh flor! com tu he nascut, com tu plantada
he sigut á la vora de un torrent,
com tu, he sentit la dolça marinada
atemperarme l' bes del sol ardent.
Com han caigut tas fullas, assecada,
secas mas il·lusions, he anat perdent.
Com tu espero que l' aigua me arrossegui,
y en lo mar del olvit com tu me anegui.

Ovidio.

A DON JULIÁ ROMEA.

SONET.

De lo temple del art n' es arrencada
La columna que ferm lo sostenia;
Ab la mort de Romea, avuy en dia
La escena quedarà desamparada;
No podrà ja sentirl' entussiasmada
Tanta gent, que á admirarlo avans corria;
Y ¡oh Romea! ab ta mort, la patria mia
Una joya ha perdut molt estimada.
Ab los héroes que avans nos presentabas,
Semblantnos al sentirt' que encar vivian,
De reunirt' per sempre avuy acabas.
Si ab los actors sas obras no morian,
Gran home foras per la gent futura:
Ara tens sols los cors per sepultura.

jurisdiccions se deya, que tenia la jurisdicció alta y baixa, civil y criminal, mer y mixt imperi.

Originariament era exercida dita jurisdicció per los Comptes, cada hu en son respectiu Comptat, per medi de sos Viscomtes y Batlles; pero despres anant lo temps fou en molts parts enagenada, unas voltas la civil y criminal juntament, altres la civil á un y la criminal á altre, unas vegadas al Senyor del territori, y altres á persona distinta: de manera que se vegé en certs pobles, que lo Senyor territorial de ells era un; lo Senyor de la jurisdicció civil era altre, y lo de la jurisdicció criminal, altre; y á vegadas lo Compte tenia la jurisdicció civil y un particular la criminal; y al revés altres vegadas lo Compte tenia la criminal y un particular la civil. Hi havia també la jurisdicció feudal, que era la que lo Senyor del feu tenia sobre lo possessor de ell; y la emfiteuticaria, que era la que el Senyor directe tenia sobre lo emfiteota.

En aquell temps tots los judicis, per mes gran que fos sa quantia, eran verbals; y com no hi havia paper, y los pergamins eran cars; no se coneixian los advocats, y los escribans no tenian drets de Arancel; no se formaban processos, sino que solament se redactaba la sentencia. Lo tribunal del Compte se componia comunment de Vassos ó Vassalls; Comdors als que daban lo nom de Vicedomínics, Varbessors y de altres que exercian lo empleo de jutje, nombrats per lo mateix Comp-

CREUS.

No hi ha persona en lo mon, que no porti una creu ó altre. Desde l' colegial que porta lo premi del col·legi, fins al capitá general que porta son pit cobert per las que deu á son valor, ó á son favor; desde lo sagristá de una iglesia que la porta l' coll, fins á lo casat que la porta á sobre, tothom va carregat ab la seva creu.

Los uns la ostentan orgullosos y vanitosos.

Los altres la portan ab indiferencia.

Y n' hi han de altres que l' amagan.

Los primers la portan de or; los segons de palla; y los tercers de plom.

Trobem ab aquestas paraulas, que la creu com moltes altres cosas, pot ser causa de alegría per uns, de indiferencia per altres y de dolor per alguns altres.

Aixó anterior entenguis en aquell que la té.

No acaba á n' aquí tot.

A mes de los tres sentimens indicats de alegría, indiferencia y de dolor, ne causa ó promou de altres, com son la enveja, lo despreci y la compassió.

La enveja se promou en algunas ánimas baixas que sens haber fet mérit per tenir las creus las desitjan, y com no las tenen ni las poden tenir ni alcansar, no poden sufrir á n' als que las ostentan en son pit, com un premi al mérit ó al treball.

Quant aquest que la desitja fa los medis per obtenirla, pero no los medis nobles y leals, sino usant las armas baixas y repugnants de la adulació y de la calumnia, si arriba á tenirla, per mes que la ostenti en son pit, per mes que la passeigi, per mes que alguns de sa calanya, lo saludin y l' adulin; causa ó fa caurer sobre sí lo despreci y la risa de la gent honrada.

Aquell infelís que té sobre sí, no una creu material de or ó plata, sino una creu moral de plom, que lo abruma y l' hi fa passar miserablement la vida, excita la compassió de las personas nobles de cor.

Varios sentiments á mes de los citats poden produhir, com son lo orgull en qui la té y altres, pero tots derivats de lo anterior.

Alguns no contents ab una creu ne volen dos, aqueixos may están contents y com mes ne tenen mes ne volen.

Altres que s' lliuran de una, cauen en un' altra.

Resumit tot:

Tothom porta la sua creu al coll, qui de palla qui de plom.

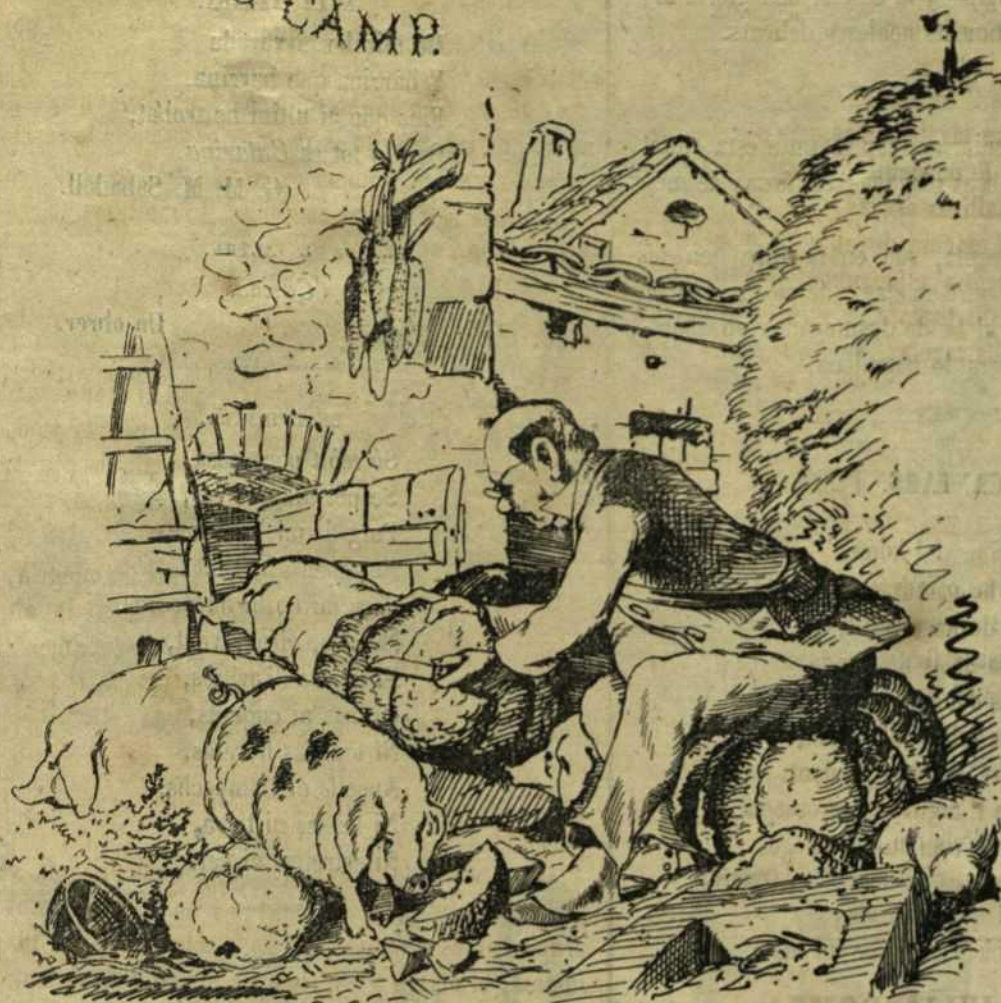
te, als que se juntaban altres particulars: se constituïan en lo Mall públich ó plassa; moltes vegadas en la porta de la població, y allí administraba justicia á quants la demanaban: lo enjudiciament era, que lo actor per si ó per medi de procuradors se presentaba y proposaba la sua demanda; lo convingut compareixia y oposaba las suas excepcions; lo tribunal preguntaba al actor si tenia probas en que fundar sa demanda; y si contestaba que sí, las ministraba al moment. Preguntaba desseguida al convingut si las tenia per justificar sas excepcions; y contestant també afirmativament, se l' hi rebian. Preguntaba despres á dit actor si tenia medis per rebátrre las probas del convingut, ó per tatxar los testimonis de est, y lo mateix se feya respecte al demandat, y aixís successivament rebentse quantas justificacions se daban per cada una de ditas parts; y finalment se pronunciaba sentencia, y se alsaba un acte de tòt en el qual se continuaban las declaracions testimonials.

En lo Castell de Aramprunyá y son territori, tóta la jurisdicció civil y criminal era del Compte de Barcelona, per lo qual la exercia lo Senyor de dit Castell, qui solia residir molta part del any en Sant Climent del Llobregat, ahont se trobaba quant tingué lloch la detenció de Peret lo Tou.

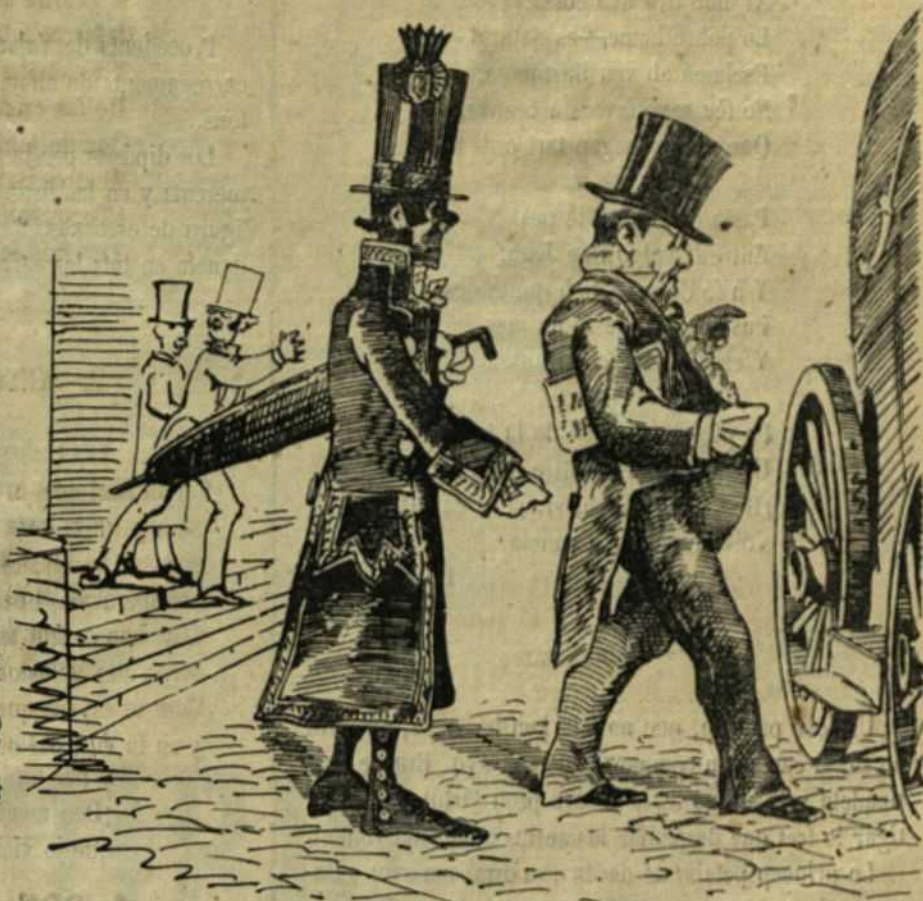
(Seguirá)

UN DIPUTAT.

AL CAMP.

AL CONGRÉS.

UNA MARQUESA.

EN LA TORRE.

EN LOS SALONS.

Los pollastres, per un prà
Se'm fican al devantal,
Jo hi disfruto, no m fan mal,
Y per xò'ls deixo picà.

Homes vestits de noys xichs,
Pollastres de nova mena,
Volen picà, y no sòn nena
Que mà pradin semblants pichs.

EPIGRAMAS.

Un dia treyan á un burro
Una punxa de la pota,
Y despres que l'hi fou treta
Al amo tirá una còssa.
Lo pobre home—es natural—
Esclamá ab veu llastimosa,
No feu may favors á bèstias,
Que axí ho pagan tart ó d' hora.

Passa per home de pes
Entre 'l vulgo Don Joan;
Y á fé de mon dich que ho es
Pus me trepitjá fa un mes
Y encara vaig coixejant.

Fa poch que vinch de la torre,
Un granuja á un altre deya:
¿De la torre? ¡Ah, sí, ja hi caich!
Vols dir de la Ciutadela.

T. B.

Un jove princep, que no feya ben bé 'l pés, vá sortir
un dia á cassar en companyia de son ayo. Era de ma-
tinadeta y lo sol no tenia encara prou virtut pera mi-
tigar lo fret que despedian los nevats monts del voltant.

Lo princep petaba de dents y va dir á son ayo: «Do-
neume la meva capa.» Princep meu, l'hi contestá: los
homens de vostre llinatge no debuen parlar may en pri-
mera persona com la gent vulgar, sino que ho han de
fer sempre en plural: per consegüent habiau de dir
«Doneunos nostra capa.»

Alguns dias despues lo princep se sentí atacat de un
gran mal de caixal, y recordantse de la lliissó que habia
rebut de son ayo, l'hi va dir torsent la boca: «Ay, no
podem sufrir aquest gran dolor de caixals, será menes-
ter avisar al dentista porque 'ns els arrenqui.»

Senyor, contestá lo ayo, si per cas los vostres, que
los meus, gracias á Dèu, no 'm fan pas mal.

Ja veig, replicá lo princep ab mal humor, que la
capa es de tots dos, pero 'l mal de caixal pera mí sol.

Una dona deya un dia al seu marit parlant de cert
assunto, qu' ella n' habia fet judici. Pues has fet molt
be, respongué 'l marit, porque no 'n tenias.

ALBUM.

Habem rebut ab gust la visita de nostre apreciable
colega «El Bergadan,» periódich, que com son títol in-
dica, se publica en la vila de Berga, consagrat á la
defensa dels interessos morals y materials de l' alta
montanya de Catalunya. Mòlt nos alegrarém que 'l pais
comprenga los beneficis que pot reportarlhi un ben
dirigit órgan de la premsa, y l'hi concedesca lo apo-
yo y protecció á que son zel lo fá acreedor.

La sensible mort de don Juliá Romea, ocorreguda
en Loeches, durant la nit del dimars de la última sem-
mana, ha deixat en lo art dramátich un vuit, impossi-
ble per ara de omplir.

Madrid, en la ocasió de son enterro, demostrá pú-
blicament lo apreci en que tenia al il·lustre finat, y
creyem que Barcelona no tardará també en tributarlhi
las honras degudas á sa memoria.

Ab ell, ha perdut la escena espanyola, la mes bri-
llant estrella del geni; los que 's consagran al art, lo
millor ecsemple y mes intel·ligent director; lo Parnás,
un de sos poetas distingits, y la patria, una gloria ar-
tística y un fill de sentiments nobles y delicats.

Procedents de Valencia, arriban sovint á esta ciutat
carregaments de alfombras plegadas en forma de me-
lons.

Los dipòsits per la venta, son en la Riba, en los
mercats y en las firas, pero en classe de mostruari y en
figura de escorxas, n' hi ha de desplegadas ab abun-
dancia en tots los carrers de Barcelona.

CANTARS.

Las il·lusions del home
son com lo fum,
que 'l vent s' emporta luego
depressa y lluny,
y en mòlt poch temps,
com lo fum van fonentse
sens deixar res.

Jo per tos ullets me moro
y per ton cor, nina amada,
¡Deu meu! qui diria may
que jo visch per lo que 'm mata.

Quant vegis caurer las fullas
dels arbres, en la tardor,
sentirás las campanetas
que per mí tocan á morts.

Quant una rosa se seca
queda lo tall de la flor,
tú del amor que 'm jurabas
ne guardas sols un recort.

Sepulcre es avuy dia
mon pobre cor,
hont tos desdenys enterran
los meus amors.
Y ab tot veurás
que encara estimo, nina,
qui 'ls enterrará.

ANÉCDOTAS.

Alababan uns senyors, á la porta de la iglesia, lo
sermó que acababan de sentir, y 'l van elogiar tant y
tant, que un escolanet que 'ls escoltava, reventant de
orgull y vanitat, los va dir: Pues mirin, aqueix sermó
tant bo, jo l' he repicat.

Un jove que volia fer lo graciós en una societat, se
dirigí á una senyora de edat avansada que vestia un
traje de una tela antigua, y l' hi va dir acostantse:
Permeteume, senyora, qu' os besi 'l vestit, porque soch
un entusiasta de las antigüetats. Sent aixís, respongué
la senyora, podiau besarme un' altra cosa, qu' en-
cara té trenta anys mes que 'l vestit.

SOL-LUCIONS.

A LA ENDEVINALLA.

Estaba l' amich Climent
Llegint vostre endevinalla,

Arribo jo y al moment
La lleigeixo y li dich:—Calla,
Me sembla que aixó es lo vent.

A LA XARADA.

Me miraba la xarada
Y barrina que barrina,
Fins que al últim he trobat,
Que lo tòt es Catarina.

G. M. M. Sabadell.

A L' ALTRA.

Casino.

Un obrer.

ENDEVINALLA.

Sò mòlt poca cosa,
Se pot dir que res,
Puig de mi los homes
Ne tenen á cents.
Sens mi no hi ha pedras,
Metalls, aire y vent,
Ni perlas ni arbres,
Herbas ni cuquets,
Ni tendras floretas,
Aucells ni llampechs,
Ni hemes ni terra,
Ni estrelles ni cel.

XARADA.

Lo dos y tercera, anaba
Un cop per una primera,
Quant vegé, mirant enrera,
Prima ab la dos que brillaba;
Digué que tres se ni en daba
De la tres dos de rich res,
Perque era mòlt dos y tres
Y com que tenia gana,
Va pensar lo gran pabana,
L' hi agradaria 'l tòt mès.

SALT DEL CABALL.

ré:	na	ba	se	—Com	Fa	ma	'l
jo	sa	Tant	ria,	na	que	ria,	hi
de	pa	ma	lla	va	de	ria...	l'
ca	vors	gué.	lo	sas	te	L'	fa
—Si	bó;	de	Es	pon	que	hi	va,
de	si	res	co	dit	fe.	ya	ma
					64		
*ell	no	fós	té...	l'	Qui	Qu'	fes
jo	vos	Donchs,	hé	en	De	á	la
		1					

Comensa en lo n.º 1 y acaba en lo 64.

CORRESPONDENCIA.

P. S. P. Barcelona.—Está mòlt bé, pero la varem rebre
ab retard y ja n' habiam donat un' altra.—Un obrer, Barce-
lona. Queda servit en lo qu' hem pogut.—J. P. de T. Monis-
trol. Lo del últim número, no anava per vostres.—R. O. Sa-
badell. ¿Que no pensa ab alló de la Boria?—S. P. F. Canet de
Mar. L'hi remetem la col·lecció, per correu.—N. T. En-
viem lo número y queda suscrit.—A. D. S. Barcelona. Hem
rebut los seus versos y los insertarem á son degut temps.

La correspondencia es dirigirá á D. Vicens P. Me-
tres, administrador de «Lo Esquirol,» carrer del Pi,
número 5.

E. R.—M. SERVAT Y SERRA.

Estampa de Salvador Manero, carrer de Ronda, núm. 128.